

Γεια σας παιδιά,
ας ασχοληθούμε λίγο και με τα αρχαία από μετάφραση.
Για αρχή κάνουμε επανάληψη σε όρους που έχουμε μάθει.

Και μια μικρή βοήθεια.

ΘΥΜΟΜΑΣΤΕ:

ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΣ

Ήταν θρησκευτικό και λατρευτικό τραγούδι που τραγουδούσε ο **θίασος** των πιστών του Διονύσου(=χορός 50 χορευτών μεταμφιεσμένων ίσως σε τράγους) με τη συνοδεία αυλού, χορεύοντας γύρω από τον βωμό του θεού. Ο πρώτος των χορευτών, ο **εξάρχων**, έκανε την αρχή στο τραγούδι και απέδιδε και κάποια αφήγηση σχετική με τη ζωή του θεού.

Ο **Αρίων** ήταν ο πρώτος που συνέθεσε διθύραμβο και παρουσίασε τους χορευτές μεταμφιεσμένους σε Σατύρους, δηλαδή με χαρακτηριστικά τράγων. Οι τραγόμορφοι αυτοί τραγουδιστές ονομάζονταν τραγωδοί(< τράγων ωδή)

Ο **Θέσπης** ήταν ο πρώτος που στη θέση του εξάρχοντα έβαλε άλλο πρόσωπο, εκτός Χορού, τον **υποκριτή** (υποκρίνομαι = αποκρίνομαι) /ηθοποιό, ο οποίος έκανε διάλογο με τον Χορό. Αποτέλεσμα αυτής της καινοτομίας ήταν η γέννηση της τραγωδίας.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΟΙΗΣΗΣ - ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

1. Είναι η επική ποίηση /το έπος, η λυρική ποίηση και η δραματική ποίηση/το δράμα. Η δραματική ποίηση συνθέτει στοιχεία από την επική και τη λυρική ποίηση, αλλά ξεχωρίζει, γιατί προορίζεται για παράσταση.
2. Είναι η τραγωδία, η κωμωδία και το σατυρικό δράμα.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ - ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Ἔστιν οὖν τραγωδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἐκάστῳ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιοῦτων παθημάτων κάθαρσιν

Δηλαδή: η τραγωδία είναι μίμηση (=παράσταση επί σκηνής) μιας σημαντικής και ολοκληρωμένης πράξης(=τελείας) η οποία έχει κάποια ορισμένη διάρκεια (=μέγεθος ἐχούσης) με λόγο ποιητικό, τα μέρη της οποίας διαφέρουν στη φόρμα τους, παριστάνεται ενεργά και δεν απαγγέλλεται, προκαλώντας τη συμπάθεια (=ἔλεος) και τον φόβο του θεατή. Στο τέλος τον λυτρώνει (=κάθαρσιν) από παρόμοια με τους ήρωες ψυχικά συναισθήματα (παθήματα).

ΟΙ 3 ΜΕΓΑΛΟΙ ΤΡΑΓΙΚΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

Ο Αισχύλος, ο Σοφοκλής και ο Ευριπίδης.

ΚΑΤΑ ΠΟΣΟΝ ΜΕΡΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Είναι τα τμήματα στα οποία χωρίζεται μια τραγωδία. Διακρίνονται σε δυο κατηγορίες:

1) τα επικά/διαλογικά μέρη:

ο πρόλογος=η αρχή του έργου. Με αυτόν οι θεατές μαθαίνουν για τον τόπο, τα πρόσωπα και τα βασικά στοιχεία του μύθου(=υπόθεσης) του έργου. Μπορεί να είναι μονόλογος ή διάλογος ή και τα δύο. Στην «Ελένη» το 1^ο μέρος του Προλόγου είναι μονόλογος της Ελένης και το 2^ο διάλογος της Ελένης με τον Τεύκρο.

τα επεισόδια (έπί+εἴσοδος)=απαγγέλλονται από τους υποκριτές του έργου και τον/την κορυφαίο/α του Χορού. Δε συνοδεύονται από μουσική.

η έξοδος=το τελευταίο από τα διαλογικά μέρη, με το οποίο κλείνει η τραγωδία.

2) τα λυρικά μέρη:

η πάροδος =α) το τραγούδι που τραγουδά ο Χορός, όταν μπαίνει στην ορχήστρα για 1^η φορά. β) η αριστερή και η δεξιά είσοδος στην ορχήστρα(από τη δεξιά είσοδο μπαίνει ένα πρόσωπο που έρχεται από το λιμάνι ή από την πόλη και από την αριστερή, όταν έρχεται από την ύπαιθρο ή τους αγρούς).

τα στάσιμα=τα τραγούδια του Χορού(γι' αυτό λέγονται και χορικά), όταν έχει πάρει ήδη θέση(«στάσιν») στην ορχήστρα (στάσιμον<στάσις<ἵσταμαι=στέκομαι).

Αποτελούνταν από στροφές, αντιστροφές και επωδούς. Τη στροφή (<στρέφ-ω/ομαι) την τραγουδούσε το ένα ημιχόριο(=ο μισός χορός) κινούμενο προς μια κατεύθυνση, ενώ την αντιστροφή το άλλο ημιχόριο κινούμενο προς την αντίθετη. Με την επωδό τέλειωνε το στάσιμο. Συνοδεύονταν από μουσική.

Στα λυρικά μέρη επίσης ανήκουν και οι:

κομμοί=θρηνητικά τραγούδια που τραγουδούν εναλλάξ ο Χορός και τα πρόσωπα επι σκηνής (κόπτομαι = χτυπώ το κεφάλι και το στήθος με τα χέρια μου σε ένδειξη πένθους // σήμερα έχουμε τη λέξη κοπετός=θρήνος).

μονωδίες= τραγούδια που τραγουδά ένας ηθοποιός π.χ. η Ελένη στο τέλος της Παρόδου

διωδίες= τραγούδια που τραγουδούν δύο ηθοποιοί.

εξόδιο άσμα=τραγούδι που τραγουδά ο χορός στο τέλος της τραγωδίας, όταν αποχωρεί από την ορχήστρα.

επιπάροδος=τραγούδι που τραγουδά ο Χορός, όταν επανέρχεται στην ορχήστρα μετά τη μετάστασή του(=αποχώρηση του χορού από την ορχήστρα κατά τη διάρκεια του έργου).

ΚΑΤΑ ΠΟΙΟΝ ΜΕΡΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Είναι τα μέσα που χρησιμοποιεί ο τραγικός ποιητής, ώστε να πετύχει με το έργο του τη μίμηση. Αυτά είναι:

ο «μῦθος»=είναι η υπόθεση της τραγωδίας, το «σενάριο». Οι υποθέσεις των τραγωδιών είναι παρμένες συνήθως από τις περιπέτειες του θεού Διονύσου ή διαφόρων μυθικών προσώπων(π.χ. ήρωες Τρωικού πολέμου) ή από ιστορικά γεγονότα (π.χ. οι «Πέρσες»του Αισχύλου). Συνήθως οι τραγικοί ποιητές ακολουθούν στις τραγωδίες τους τη μυθική παράδοση στα βασικά της στοιχεία, αλλά μπορούν και να την αλλάξουν π.χ. στην Ελένη ο ποιητής επινοεί νέα πρόσωπα (=π.χ. τη Θεονόη και τον Θεοκλύμενο) ή αλλάζει κάποια στοιχεία(=π.χ. μαθαίνουμε ότι η Λήδα αυτοκτόνησε από ντροπή για την Ελένη).

το «ἦθος»=ο χαρακτήρας των ηρώων

η «λέξις»=η γλώσσα που χρησιμοποιεί ο ποιητής, οι εκφραστικοί τρόποι και τα σχήματα π.χ. τα επίθετα, οι μεταφορές, οι προσωποποιήσεις, οι εικόνες κ.λ.π. Είναι ανάλογη με την ηλικία, το φύλο και την κοινωνική τάξη των ηρώων.

η «διάνοια»=οι ιδέες των ηρώων και του Χορού. Μέρος της διάνοιας είναι και τα αποφθέγματα/ρητά(=ιδέες με καθολική συνήθως ισχύ διατυπωμένες σύντομα). Ο Ευριπίδης χρησιμοποιεί ιδιαίτερα στα έργα του αποφθέγματα και γι' αυτόν τον λόγο ονομάστηκε «ο από σκηνής φιλόσοφος».

το «μέλος»=η μουσική των λυρικών μερών της τραγωδίας. Δε μας έχει σωθεί η μουσική από τις τραγωδίες.

η **ὄψις**=**ὄ,τι βλέπει ο θεατής** παρακολουθώντας το έργο π.χ. η **σκευή** των υποκριτών[=τα **κουστούμια**, το **προσωπείο**(=η **μάσκα**)] και ὄ,τι γενικά φορούσαν ή κρατούσαν οι ηθοποιοί σε μια παράσταση, τα σκηνικά κ.λ.π.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΥΘΟΥ

Η υπόθεση του έργου(=μύθος) έχει ενότητα, δηλαδή παρουσιάζει από την αρχή ως το τέλος ένα μόνο σημαντικό περιστατικό από τη ζωή και τη δράση του ήρωα ή των ηρώων, και όχι ολόκληρη τη ζωή του/τους και τη δράση του/τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΠΟΥ

Η υπόθεση διαδραματίζεται στον ίδιο χώρο (συνήθως μπροστά σε ένα ανάκτορο ή έναν ναό). Όσα γεγονότα διαδραματίζονται σε άλλο χώρο τα πληροφορούνται οι ήρωες και οι θεατές από τον **άγγελο/αγγελιαφόρο**(=ένα **δευτερεύον πρόσωπο της τραγωδίας**, συνήθως ανώνυμο, που αφηγείται στους ήρωες αλλά και στους θεατές γεγονότα που συνέβησαν εκτός σκηνής ή μέσα στο παλάτι. Οι αγγελιαφόροι ονομάζονται στα αρχαία **έξαγγελοι**, όταν αναγγέλλουν γεγονότα που συνέβησαν μέσα στα ανάκτορα ή στον ναό, και **άγγελοι**, όταν αναγγέλλουν γεγονότα που συνέβησαν σε άλλο τόπο).

Στην «Ελένη» το έργο εξελίσσεται στην Αίγυπτο μπροστά στα ανάκτορα και στον τάφο του Πρωτέα.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΡΟΝΟΥ

Η υπόθεση του έργου εκτυλίσσεται κατά κανόνα σε 24 το πολύ ώρες.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Είναι ο τρόπος με τον οποίο διαρθρώνεται η υπόθεση της τραγωδίας, έτσι ώστε το ένα γεγονός να προκύπτει από το άλλο.

ΣΤΙΧΟΜΥΘΙΑ

Είναι ο **διάλογος ανάμεσα σε δύο πρόσωπα σε ένα στίχο**· ο διάλογος με δίστιχα λέγεται **δίστιχομυθία**. Χρησιμοποιείται συνήθως όταν τα συναισθήματα των ηρώων είναι έντονα ή όταν το ένα πρόσωπο προσπαθεί να πάρει πληροφορίες από τον συνομιλητή του.

ΤΡΑΓΙΚΗ ΕΙΡΩΝΕΙΑ

Είναι η κατάσταση κατά την οποία τα **πρόσωπα** (=οι ήρωες, ο Χορός) **αγνοούν πράγματα που γνωρίζουν τα άλλα πρόσωπα και οι θεατές ή μόνον οι θεατές της τραγωδίας**. π.χ. η Ελένη βλέποντας τον Μενέλαο με κουρέλια(ρακοφορία), αγνοεί ότι είναι ο σύζυγός της και φωνάζει, επειδή πιστεύει ότι ο Μενέλαος είναι άνθρωπος του Θεοκλύμενου.

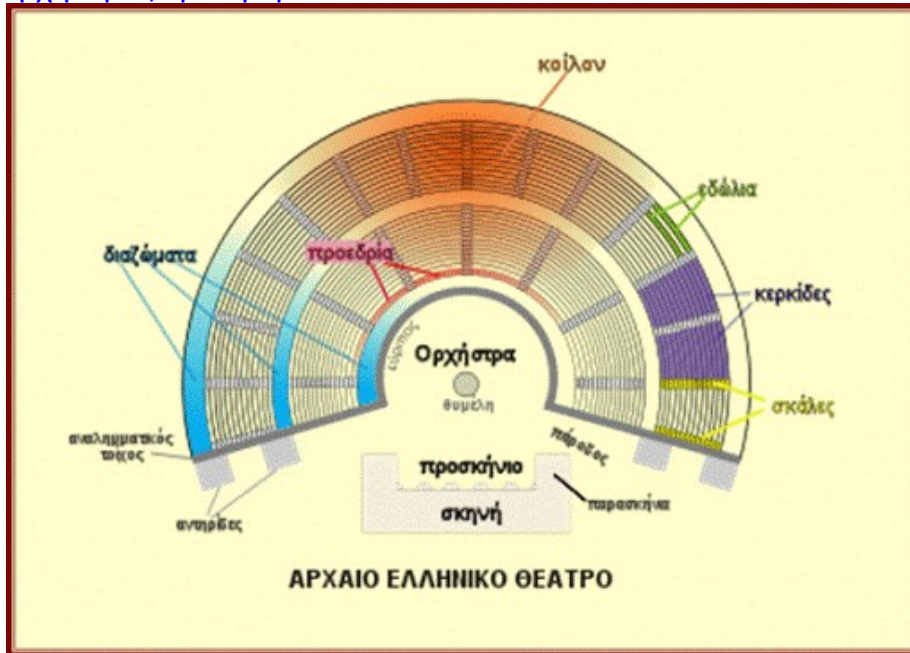
ΧΟΡΟΣ

Είναι μια ομάδα 12 και αργότερα - από την εποχή του Σοφοκλή - **15** ατόμων που **τραγουδούσε** και παράλληλα **χόρευε** τα **χορικά**(=λυρικά μέρη τραγωδίας). Αποτελείται από 2 ημιχόρια και τον/την κορυφαίο/α(7+7+1). Στον Ευριπίδη ο Χορός συνήθως δε συμμετέχει ουσιαστικά στη δράση, αλλά με τα τραγούδιά του αντικαθρεφτίζει τα πάθη των ηρώων και στοχάζεται με αφορμή τις περιπέτειες και τα πάθη τους για διάφορα θέματα, όπως π.χ. για τους θεούς, την ευτυχία, την τύχη κ.λ.π. Ο χορός έμπαινε στην ορχήστρα από τη δεξιά πάροδο με σχηματισμό 3 χ 5 ή 5χ3, έχοντας μπροστά έναν αυλητή

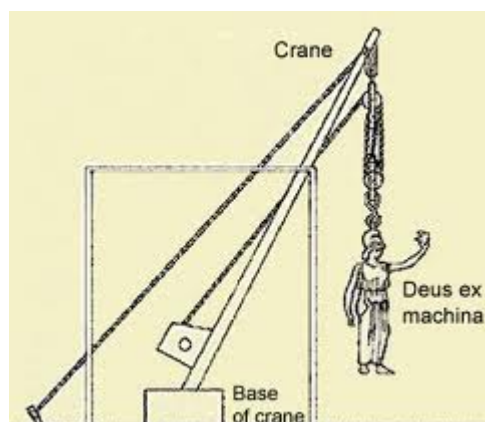
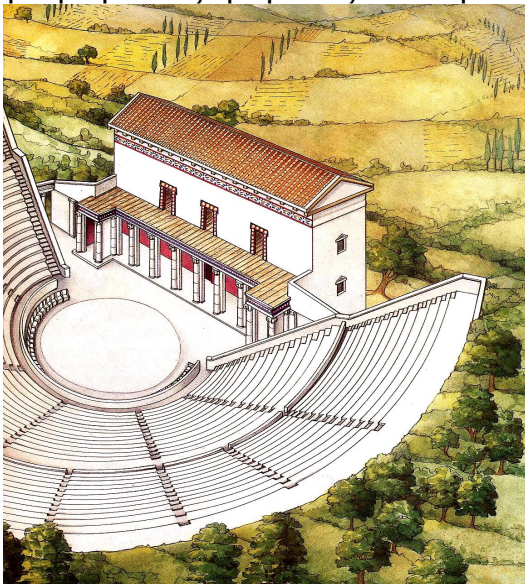
ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

το κοίλον , η όρχήστρα , η σκηνή

ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΗΣ ΘΕΟΣ

Είναι ο **θεός** που εμφανίζεται στο έργο με τη **βοήθεια της μηχανής** (=μηχάνημα του θεάτρου, ένα είδος γερανού, με το οποίο εμφανίζεται «ό από μηχανής θεός»). Παρεμβαίνει συνήθως και δίνει λύση στο τέλος, όταν το έργο έχει φτάσει σε αδιέξοδο. Αποτελεί τυπικό γνώρισμα στις τραγωδίες του Ευριπίδη.

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ

Είναι η **μεταβολή της κατάστασης στο αντίθετο από αυτό που επιδιώκει ένα πρόσωπο του δράματος με τις ενέργειές του.** Η μετάβαση από την ευτυχία στη δυστυχία και αντίστροφα.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Είναι **το πέρασμα από την άγνοια στη γνώση.** Η αναγνώριση ενός προσώπου μπορεί να γίνει: **α) με σημάδια** (π.χ. στην *Οδύσσεια* η Ευρύκλεια αναγνωρίζει τον Οδυσσέα από το τραύμα στο πόδι του), **β) από τα ίδια τα γεγονότα, γ) με ανάμνηση** (π.χ. στην *Οδύσσεια* οι Φαίακες αναγνωρίζουν τον Οδυσσέα, όταν αυτός, ακούγοντας τον αοιδό Δημόδοκο να τραγουδά για τον Τρωικό πόλεμο, θυμάται τα πάθη του και δακρύζει), **δ) με συλλογισμούς.**

ΚΑΘΑΡΣΗ

Αναφέρεται στον ορισμό της τραγωδίας από τον Αριστοτέλη ([...] *δί' έλέου και φόβου περαίνουσα τήν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν*). Σύμφωνα με μια ερμηνεία, ο θεατής παρακολουθώντας τα παθήματα των ηρώων αισθάνεται έλεος (=η συμπόνια και ο πόνος που αισθάνεται ο θεατής βλέποντας τους ήρωες να υποφέρουν), λύπηση γι' αυτούς και φόβος (= τον αισθάνεται ο θεατής, γιατί βλέπει τους ήρωες να πάσχουν και γιατί σκέφτεται ότι θα μπορούσε να βρεθεί και ο ίδιος σε παρόμοια θέση με αυτούς). Στο τέλος όμως του έργου αισθάνεται **ανακούφιση** και **ψυχική ηρεμία**, είτε **γιατί οι ήρωες δικαιώθηκαν είτε γιατί έχει αποκατασταθεί η ηθική τάξη.**

ΤΡΑΓΙΚΩΜΩΔΙΑ

Είναι ένα θεατρικό έργο στο οποίο αναμειγνύονται στοιχεία και τραγικά και κωμικά. Η «Ελένη» χαρακτηρίζονται από ορισμένους μελετητές ως τραγικωμωδία.

ΤΡΑΓΙΚΟΣ ΗΡΩΑΣ

Είναι ο **ήρωας που υποφέρει, πάσχει.** Η τραγικότητα δημιουργείται, όταν ο ήρωας:

A) **πάσχει εξαιτίας μιας αναπόφευκτης μοίρας** π.χ. η Ελένη

B) **υποπίπτει σε σφάλμα από λάθος υπολογισμούς ή από υπερβολική αυτοπεποίθηση και αλαζονεία**(ύβρις)

Γ) έρχεται **αντιμέτωπος με δυνάμεις ανώτερες** π.χ. η Ελένη πιέζεται να παντρευτεί παρά τη θέλησή της τον Θεοκλύμενο

Δ) βρίσκεται στην **ανάγκη να επιλέξει ανάμεσα σε δυο λύσεις(δίλημμα), που και οι δυο θα τον πληγώσουν**

Ε) βρίσκεται σε **αδιέξοδο**

ΣΤ) μεταπίπτει **από την ευτυχία στη δυστυχία** π.χ. ο Μενέλαος από νικητής της Τροίας παρουσιάζεται ως ζητιάνος ναυαγός.

Η « ΕΛΕΝΗ »

Γράφτηκε το 412 π. Χ. , στο μέσον του Πελοποννησιακού πολέμου (431 π.Χ. – 404π.Χ.)

Το 413 π.Χ. οι Αθηναίοι είχαν ηττηθεί στη Σικελία, όπου είχαν εκστρατεύσει. Άρα ο πόλεμος μόνο καταστροφές είχε φέρει στους Αθηναίους και γι' αυτό ο Ευριπίδης στην «Ελένη» καταδικάζει τον πόλεμο. Επίσης, στην Αθήνα είχαν συρρεύσει από παντού οι σοφιστές οι οποίοι με τη διδασκαλία τους αμφισβητούσαν όλες τις παραδοσιακές αξίες της εποχής τους. Από αυτούς επηρεάζεται ο Ευριπίδης και αμφισβητεί πολλούς θεσμούς της εποχής του.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

1. Τα 3 είδη της ποίησης είναι: α) β) γ).....
Η Οδύσσεια και η Ιλιάδα ανήκουν στηνποίηση, ενώ η «Ελένη»
στη.....ποίηση .
2. Η δραματική ποίηση συνθέτει στοιχεία από την ποίηση και τη
..... ποίηση, αλλά ξεχωρίζει ταυτόχρονα γιατί προορίζεται για.....
3. Ο Διθύραμβος ήταν
..... Την
απόδοση της αφήγησης αναλαμβάνει ο πρώτος των χορευτών, ο , ενώ
Χορός από χορευτές , μεταμφιεσμένους σε εκτελούσε κυκλικά τον χορό.
4. Τα είδη δραματικής ποίησης: α) , β) , γ).....
Η «Ελένη» είναι.....
5. Στην εξέλιξη του διθυράμβου συνέβαλε ο Η μετάβαση από τον
διθύραμβο στην τραγωδία έγινε με τον Θέσπη, ο οποίος
.....
.....
.....
6. Η ακμή της τραγωδίας σημειώνεται τον 5ο π.Χ. αιώνα, όταν στην Αθήνα κυριαρχούσε το
..... πολίτευμα.
7. Οι συγγραφείς τραγωδιών αντλούσαν τα θέματά τους απόκαι
..... και.....
8. Ο Χορός, από τους 50 χορευτές που ήταν αρχικά στον διθύραμβο, έγινε και από
τον Σοφοκλή Με επικεφαλής τον έμπαινε στην ορχήστρα από τη
..... πάροδο.
9. Τα κατά ποσόν μέρη της τραγωδίας είναι:
Διαλογικά –επικά: 1)..... 2)..... 3).....
Λυρικά-Χορικά: 1)..... 2)..... 3).....
.....
10. Τα κατά ποιόν μέρη της τραγωδίας: ,
..... , , ,
..... ,
11. Οι 3 μεγάλοι τραγικοί ποιητές ήταν:
α).....β).....και γ).....

12. Να δείτε το video <https://www.youtube.com/watch?v=bdTe2unAdTg>

και μετά να γράψετε:

A) Τα μέρη του αρχαίου θεάτρου είναι

α) το , που είχε αμφιθεατρικό σχήμα. Οι θεατές κάθονταν στα που διακόπτονταν από από τις οποίες οι θεατές ανέβαιναν στις υψηλότερες θέσεις. Το κοίλον χωριζόταν σε ζώνες από μεγάλους διαδρόμους που λέγονταν Τα σφηνοειδή τμήματα των εδωλίων, ανάμεσα στις κλίμακες ονομάζονταν

β) την.....που στο κέντρο της υπήρχε ένας βωμός , η

γ) τη Η πλευρά της σκηνής προς τους θεατές εικόνιζε

..... Δεξιά και αριστερά της σκηνής υπήρχαν 2 διάδρομοι, οι Πάροδος λεγόταν και το

Ο χώρος ανάμεσα στη σκηνή και την ορχήστρα λεγόταν και ήταν ο κύριος χώρος δράσης των Θεολογείο λεγόταν

B) Τα μηχανήματα του αρχαίου θεάτρου ήταν:

..... ,
..... ,

Να σημειώσετε τα μέρη του αρχαίου θεάτρου επάνω στην εικόνα

